

nen de nieuwe grenzen van het 'tweede Rome' zag Karl Marx het levenslicht. Zijn geboortehuis is nu een museum. In het stadsdistrict groeien drie miljoen wijnranken en de UNESCO heeft maar liefst negen bouwwerken opgenomen op de Werelderfgoedlijst, onder andere de Porta Nigra en de Liebfrauenkirche.

Van de oud-Romeinse glans getuigt ook de gereconstrueerde mozaïekvloer van een porticusvilla bij **Nennig** (► B 8). Het spoor van de beroemde 'witte druif', die ook al bij de Romeinen bekend was, kunt u het beste volgen op de **Elbling-route** tussen Palzem en Nittel. Net 15 km ten zuidoosten van het eindpunt ligt het stadje **Saarburg** (► C 7) met zijn beschermde vakwerk- en barokke gebouwen. Hiertussendoor stroomt de Leukbach als een klein soort Canal Grande,

zij het dat deze stroom een behoorlijke waterval heeft die zich 20 m diep in het dal stort.

Luxemburg

In de cultuurrijke en ondanks alle historie op de toekomst georiënteerde hoofdstad (► A 7) van de kleine, internationaal georiënteerde Europese staat bevindt zich een kazemattendoolhof uit de tijd van de Spaanse overheersing. Het is samen met de gehele oude binnenstad van *Lëtzebuerg* door de UNESCO op de Werelderfgoedlijst geplaatst. Het levenslustige 'kleine Burg' ligt op nog geen 50 km van Trier tussen de dalen van Alzette en Pétrusse en bekoort behalve met al zijn monumenten en musea ook met een groot winkelaanbod.

De Moezelstreek: een land van wijngaarden, bekroond met burchten

3 Neuschwanstein aan de Moezel – de Reichsburg

Kaart: ► G 2, Oriëntatiekaartje: blz. 50, Stadsplattegrond: blz. 52

Uit de ruïnes herrezen dankzij de fantasie en middelen van een Berlijns ijzerwarenfabrikant. De Reichsburg, die op een opvallende rotspunt hoog boven de stad uittorent, doet niet alleen kinderoogen oplichten, maar nodigt ook uit tot een riddermaal.

Bijna 100 m boven het rivierbed troont de herbouwde **Reichsburg** ¹, een bijzonder fraai voorbeeld van de burchtbouw in het Moezeldal. Alleen al de vorm is ongekend: het lijkt bijna alsof de contouren van de berg in het bouwwerk doorlopen. De 'piek' wordt gevormd door het leiendak van de machtige toren.

Het ontstaan van een burcht

Het grootste deel van het bouwwerk, dat vandaag de dag menig bezoeker bevoert, is neogotisch, een stijl die aansloot bij de romantische voorstellingen

van de 19e eeuw. De burcht werd in 1868 herbouwd nadat troepen van de Franse zonnekoning Lodewijk XIV hem in de Negenjarige Oorlog op 19 mei 1689 in brand hadden gestoken en opgeblazen.

Het oorspronkelijke gebouw verrees rond het jaar 1000 en werd in 1051 voor het eerst in een oorkonde vermeld. Romaanse bouwelementen die in de burchtput werden gevonden wijzen op een uitbreiding na 1056. In 1151 verheven de Staufenen de vesting tot rijksburcht. Eind 12e eeuw verpandde koning Adolf van Nassau-Cochem hem aan het aartsbisdom van Trier.

Douanekantoor voor Moezelschippers

Onder keurvorst en aartsbisschop Balduin von Luxemburg (1307-1354) wordt de burcht van Cochem uitgebouwd tot een sterke vesting. Ook laat de burchtheer een ketting verankeren, die met een trektouw kan worden bediend, om

8 Van druivenoogst tot rijping op vat – het wijnmuseum in Kues

Kaart: ► F 4, Stadsplattegrond: blz. 78

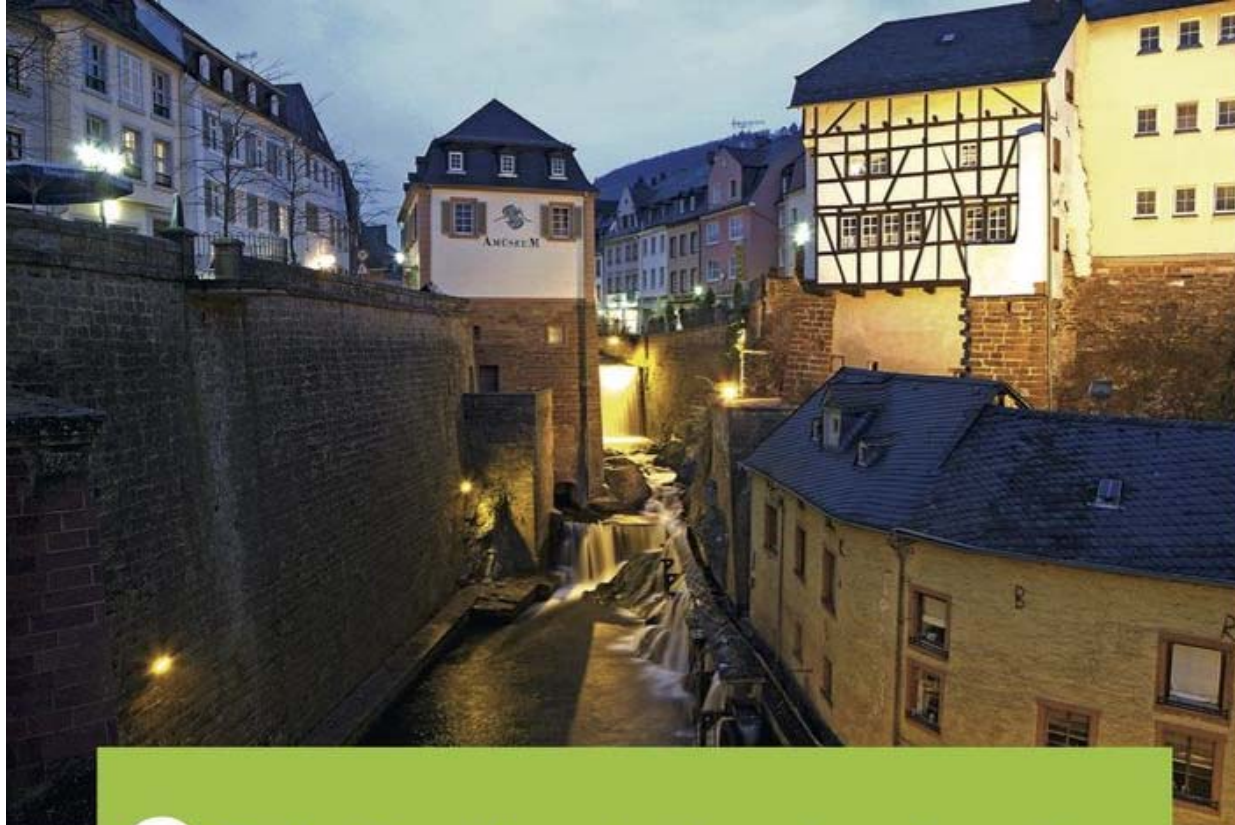
In een van de oudste wagenloodsen van het St.-Nikolaus-Hospital is een van de modernste multimediamusea van Duitsland gehuisvest. In tal van films en animaties worden alle aspecten van de regionale wijnbouw belicht: van terroir en oogst tot vinificatie. In de kelder van het Weinkulturelles Zentrum kunt u uitvoerig proeven.

De Romeinen beseften al dat het klimaat in het Moezeldal net zo mild was als op de zonovergoten hellingen aan de Middellandse Zee. Het is daarom niet verwonderlijk dat zij naast architectuur en badcultuur ook de wijnbouw hier introduceerden. De eerste druivenstokken schoten hier al 2000 jaar geleden wortel. Als in een natuurlijk amfitheater liggen de beste wijnperven op de steile hellingen, waar ze optimaal van de zon profiteren. Het hellingspercentage bij de Moezelbocht in Bremm bedraagt

ruim 60%: de Calmont geldt als de steilste wijngaard van Europa (zie blz. 54).

Steenachtige aroma's

Samen met de dalen van de Saar en de Ruwer is het Moezeldal het op drie na grootste wijnbouwgebied van Duitsland. Het gaat om het gebied langs de 243 km lange Duitse Moezel tussen Perl aan de Franse grens en Koblenz, het gebied aan de Saar tussen Serrig en Konz, en het gebied aan de Ruwer tussen Riveris en Ruwer, het stadsdeel van Trier. In deze wijnregio liggen 125 wijndorpen, waar ongeveer 5000 wijnboeren hun wijn produceren. Hun wijngaarden bestrijken een oppervlakte van 9000 ha, waar zo'n 60 miljoen wijnranken groeien. Op driekwart van het totale areaal wordt riesling verbouwd. Daarmee is de Moezelstreek het grootste aaneengesloten gebied ter wereld waar deze druif wordt verbouwd. Het markante zuur van deze druif geeft de wijn zijn karak-

13 Klein-Venetië met vakwerk – de oude stad van Saarburg

Kaart: ► C 7, Oriëntatiekaartje: blz. 103

Ligging: Ca. 10 km van Konz, 20 km van Trier

In navolging van de Berlijnse bouwmeester Schinkel noemen de Saarbursers hun stadje graag 'Klein Venetië', vooral vanwege de middeleeuws aandoende kern met huizen die op eiken palen rusten. In de benedenstad staan vissers- en leerlooiershuizen dicht opeen bij de bocht van de Saar. In de bovenstad omzomen prachtige vakwerkhuisen en barokke bouwwerken de smalle rivier de Leuk.

Zoals oude vondsten aantonen, werd het gebied al vroeg bewoond door Kelten en Romeinen. Maar de stad werd pas in 964 voor het eerst in een officieel document vermeld: volgens een contract verkocht in dat jaar de Trierse aartsbischop Heinrich de berg Churbelun tussen Saar en Leuk aan graaf Siegfried von Luxemburg. Die wilde op de kop van het eiland een grote burcht bouwen. Beetje bij beetje verschenen ook buiten de

burchtmuren de eerste huizen en in de loop der eeuwen groeide de nederzetting aan de voet van de vesting uit tot een levendige marktplaats. Pleinen en straten met namen als Buttermarkt, Fruchtmarkt en Am (alten) Markt herinneren aan die periode in de geschiedenis van de stad.

Met water tot welvaart

In 1291 verleende koning Rudolf von Habsburg aan Saarburg en de plaatsen Wittlich, Bernkastel, Welschbillig, May en Montabaur stadsrechten. Enkele jaren later kreeg de stad een eigen zegel. Rond 1500 telde Saarburg al meer dan honderd stookplaatsen, die van de adel en de clerus niet meegerekend.

In die tijd werd het economisch leven van Saarburg behalve door de scheepvaart, vlotterij en visserij ook gekenmerkt door de wijnbouw. Later brachten leerlooierijen en weverijen nog meer welvaart. Aan sommige kleurrijke